

bles, que a Sant Pol en dèiem «gleva» i jo mateix n'havia pescat en els anys 18 i 20, per treure'n els cucs d'aquella massa, tan trencadissa, que amb un «pa» hi havia esquer per a l'ormei que ens endegaven a cinc o sis.

En un inventari aragonès de 1362 un *brescado* «calado», roba de núvia muntanyenca, va explicat amb el verb *franzir* 'rompre' FRANGERE (BRAE III, 225); i això allà és més vell, car ja en els docs. de l'Església de Barbastre, un de 1325 continua «una cortina *brescada* pera la fuant de batiar; item unas toayllas, *brescadas*, de estopa» (*España Sagrada* XLVIII, 227). I si ja en tenim molta documentació en textos catalans (veg. infra en els DERIV.), això continua molt al Nord: en el parlar albigès de Castres «*brescat* adj. qui a des yeux, çà-d. certains vides ou trous, comme le pain bien travaillé» (Couzinié) i el mateix Mistral ens explica el rodanès *brescà*, llgd. i gc. *brescat* com a «percé de trous comme un gaufre d'abeilles, qui a des vides comme le pain oeilleté (*pan brescà*), spongieux», etc.

Però no és solament la roba ni es tracta solament de pa o de cera, i no solament de foradets o celles, perquè això es pot trobar referit a molts objectes que apareixen de superfície entretallada, o com un teixit de llatetes, verguetes o tires de vegetals: el roergat *brescasso* és una cistella; i en els inventaris despallats per Alart, al costat de «una tualola *breschada*» en un de 1350, topem amb «dos culletors pochos, *brescats*» en un de 1384, o sigui dos covenets usats en la collita (*InoLlCat.*, s. v.).

¿Hi ha doncs base suficient per mirar com a cèltic primitiu, el nostre *bresca*? Si podem partir de la idea de 'substància d'aparença fragmentada' em sembla que sí. Però ¿és verament cèltic o d'una llengua anterior? Em sembla que ens podem atèner a la identificació de Kleinhans. I pensar, fins i tot, en aquest cas, que això pot ser celta des de sempre i heretat de l'indoeuropeu. No acabo de veure que hi hagi contradicció insuperable entre la segona idea de Jud i la de Kleinhans, quan el contradiu. Potser tenien raó tots dos alhora sense adonar-se'n. Com a segona possibilitat plantejava Jud si el verb *bretchì* no podia ser un mot parent de l'ètimon del fr. *briser* 'trençar' (ja itl. ant. *briss-im* 'jo trenco', bretó *brêsa* «frouisser, chiffonner» (V. Henry). Tothom s'ha posat d'acord ja a mirar aquest mot francès, documentat des dels escolis de Persi com a «frangere» (i també «exprimere», per cert),⁸ *brasilis* «fragilis» en escolis d'Horaci, com a representant cèltic d'una coneguda arrel indoeuropea. Veg. BRISA.⁹

Kleinhans repara que *briser* té ĩ, mentre que el seu BRISCO-, tant des del punt de vista insular com des del romanístic, ha de tenir ĩ. No sabem com acabava, perquè Wartburg, sempre amatent a desmentir Jud, en aquell moment li tallà la paraula amb uns punts suspensius! ¿Van veure un o altre un pont entre llurs idees, que Wartburg solament ens deixà conèixer en allò en què s'oposaven? No ho sé, perquè per desgràcia mai no vaig poder parlar d'això amb el meu gran mestre suís. Però crec que el pont hi és.⁶⁰

BRISARE pot sortir d'un vocalisme indoeuropeu EI (ara que sabem que bona part dels dialectes gals representava EI com a ĩ, veg. VIRAR). I BRĪSKA i BRĪSKARE sortiran del gran zero BRĪS-KO-, BRĪS-KA-. És més:

⁵ que EI es reduïxí a grau zero quan se li afegeix un sufix crec que és el que s'ha d'esperar segons la morfologia normal indoeuropea BHREIS-/BHRIS-KÓ-/BHRIS-KÁ-¹⁰

Encara podem afegir un detall en suport del lligam entre *brescar* i BRISARE. El ky. *brwyd*, que és evolució normal del paleocèltic BREI-TO-, és 'esqueixat', però també és 'cosit de foradets'; cosa que a Menorca en diuen justament *brescar* [AlcM, § 3] («durchlöchert», «zerrissen»). El gascò del Gers *brescà*, tan clar equivalent del suís *bretchì*, que ja se n'adonà el mateix Wartburg, és 'escarificar, escarbotar', però també és 'clivellar, omplir d'esclètxes' («gercer, fendiller»). Vaig llegir *bresca* per a un enreixat de fusta en un doc. del S. XVIII (text que cito s. v. AIXETA), en el llibre de D. Recasens sobre la Secuita, p. 97.

DERIV.: *Brescada*. *Brescador*; -*dora* (veg. supra). *Brescadura* 'acte de brescar els ruscós', 'adorn de brescat' [S. XIII].¹¹ *Brescaire*. *Brescalló*. *Brescam* [doc. de 1662 per a 'sola foradada del cup on trepitgen el raïm'; i un altre de barceloní del mateix segle per a 'conjunt de bresques'; en aquest sentit el tinc anotat des de 1935 a molts pobles del Priorat, i tant a Gratallops com a Torroja o al Lloà, me l'explicaren com una massa de bresques que bullien traient-ne la melassa, que anomenen *arruix*: per usar aquesta, els del Lloà; per fer-ne cera fonent-lo, els de Torroja]; *brescamer*.

Brescar m. val. *Brescar* intr. [veg. la cita de Jaume I a dalt]; Verdager en el sentit apícola: «en cixes marginades on *bresquen* les abelles, / on juguen los anyells», *Canigó* VI, 170 (ed. pop., p. 78); en el sentit d'enreixar, *brescar* és murcià, GSoriano i bearnès, Palay; de *brescat* [1346, AlcM] tractaren també Jud, VRom. III, 324, i Bolelli, ItDial. XVIII, 205; aran. *brescat* 'xarxa de filferro per tancar un clos', Condò, c. 1915; J. Cor., V. Ar.; 1695, Lacav., s. v. *verema*; arag. ant. «una taça d'argent plana, e la copa de dentro, *brescada*», a. 1397, i en un altre inventari diferent però del mateix any «una archa de tener farina, *brescada* e pintada de la part delant», BRAE IV, 521; llgd. *brescat* «grillage, fenêtre ou jalousie» [Sauvages]. *Brescós* [S. xv].

¹ Vegeu el complement *favo* en el mapa *miele* de PAIS (1159); Rohlf's, ARom. VII, 457; i les notes de Jud, ASNSL CXXVII, 423; BDR III, 67; ZRPb. XXXVIII, 25, importants per a la història interromànica del mot i fins, encara que prudents i reserves, sobre l'origen. Per a l'aparició en genovès i lombard antics i en la costa toscana, veg. Salvioni, Rom. XXXIX, 437, i Pieri, ZRPb. XXVIII, 177. Quasi totes aquestes formes signifiquen 'bresca'; potser, però, cal rebaixar-ne la de Ligúria i la de Valtellina, que tenen sentits bastant diferents (potser són homònims), i que de tota manera difícilment ens podrien guiar en la recerca etimològica, àdhuc si